

Pieniądz – powszechnie akceptowany środek wymiany w gospodarce, w którym wyraża się wartość dóbr oraz gromadzi i przechowuje oszczędności.

W kolejnych etapach rozwoju cywilizacyjnego ludzkości zaczęto do rozliczeń używać różnych **form pieniądza**, a mianowicie:

✚ **Pieniądz towarowy** – miernikiem wartości dóbr stały się dobrze sprzedające się i trwałe towary. W Polsce funkcję tę pełniły skóry zwierząt futerkowych, miód czy też sól wielicka. Dobra te odgrywały podwójną rolę – służyły zarówno do zaspokajania bieżących potrzeb lub przechowywano je i wymieniano na inne towary.

✚ **Kruszce** – to najczęściej grudki mało dostępnych metali np. srebra i złota, którymi płacono za towary. W naszym kraju funkcję taką pełnił również bursztyn.

✚ **Pieniądz kruszcowy** – były to najczęściej monety o określonej wadze i zawartości kruszcu. Stały się pierwotną formą współczesnego pieniądza. Ze względu na niewielką wagę i trwałość szybko wyparły inne sposoby płatności i stały się podstawową formą rozliczeń przy wymianie towarów.

✚ **Pieniądz papierowy** – początkowo był wprowadzany przez instytucje prywatne, a następnie przez państwowe jako pokwitowanie za złożony w banku pieniądz kruszcowy. Banknot stanowił papierowe zapewnienie dla banku, świadczące o tym, że pokwitowanie jest wymienne na kruszec (najczęściej złoto lub srebro).

✚ **Pieniądz bezgotówkowy** – czyli zapis na rachunku bankowym. Posiadając pieniądze na rachunku bankowym, możemy zapłacić za towary lub usługi, zlecając przełanie własnych pieniędzy na inny rachunek bankowy. We współczesnym świecie transakcje te są bardzo powszechne i wypierają powoli obrót pieniądzem gotówkowym.

Inflacja – jest procesem stałego wzrostu ogólnego poziomu cen w gospodarce w danym okresie. Jej skutkiem jest spadek siły nabywczej waluty krajowej.

Zgodnie z najpowszechniejszym podejściem inflację można zdefiniować jako długotrwały wzrost przeciętnego poziomu cen lub, alternatywnie, spadek siły nabywczej lub wartości pieniądza. W definicji tej należy podkreślić dwie kwestie. Po pierwsze, inflacja odnosi się do sytuacji, w której rośnie przeciętny poziom cen. Oznacza to, że wzrost nie musi dotyczyć wszystkich dóbr. Ceny niektórych towarów i usług mogą wręcz spadać. Inflacją nie jest natomiast sytuacja, w której rośnie cena jednego dobra w relacji do ceny innych dóbr. Tego rodzaju zmiany cen są bowiem powszechne i występują także w sytuacji, w której ogólny poziom cen jest stabilny. Po drugie, wzrost przeciętnego poziomu cen musi utrzymywać się przez kolejne okresy. Zgodnie z tym inflacji nie stanowi np. okresowy wzrost cen na owoce i warzywa, po którym następuje ich spadek. W odwrotnej sytuacji, tzn. długotrwałego spadku przeciętnego poziomu cen mówimy o *deflacji*.

Siła nabywcza waluty to ilość towarów (dóbr i usług), jaką można nabyć za określoną sumę (lub jednostkę) tej waluty. Powszechnie stosowaną miarą tempa inflacji jest **stopa inflacji**. Wskaźnik ten określa procentowy wzrost cen w gospodarce w danym okresie.

$$\text{Stopa inflacji} = \frac{\text{cena obecna} - \text{cena poprzednia}}{\text{cena poprzednia}} \times 100 \%$$

Inflacja jest zjawiskiem często występującym w gospodarce. Nie powoduje poważniejszych zakłóceń, jeżeli utrzymuje się na poziomie 1-3%. Dlatego też zagrożeniem nie jest samo zjawisko, ale jego wielkość. Ze względu na wysokość inflacji, wyróżnia się:

- ✚ **Inflację pelzającą** - nieznaczny wzrost przeciętnego poziomu cen w gospodarce, nieprzekraczający 5% rocznie. Jest to zjawisko normalne w gospodarce, niewywołujące poważniejszych trudności ani negatywnych skutków ekonomicznych – poziom cen podnosi się w stosunkowo wolnym tempie, co nie jest groźne dla stabilności gospodarki.
- ✚ **Inflacja umiarkowana (krocząca)** – powolny, wynoszący od 5 do 10% wzrost cen w skali roku, który powoduje powstanie określonych zakłóceń ekonomicznych i społecznych. Inflacja krocząca może być częściowo kontrolowana i wykorzystywana jako narzędzie polityki gospodarczej przez rząd.
- ✚ **Inflacja galopująca** – znaczny wzrost przeciętnego poziomu cen w gospodarce sięgający do kilkudziesięciu procent (10% - 150%) w skali roku. W gospodarce, w której występuje inflacja galopująca, ochrona rzeczywistej siły nabywczej pieniądza jest bardzo utrudniona.

- ✚ **Hiperinflacja** – (powyżej 150% rocznie) bardzo wysoka inflacja powodowana zwykle przez całkowite załamanie systemu finansowego kraju (i utratę zaufania do waluty krajowej) oraz ogromny deficyt budżetowy finansowany przez dodruk pieniędzy.

Najczęściej występującymi *przyczynami inflacji* są:

- ✓ **nadmierna emisja pieniądza (inflacja popytowa)** – podaż pieniędzy na rynku przekracza wartość towarów i usług. W efekcie popyt znacznie przewyższa podaż, co wpływa na wzrost cen.
- ✓ **brak konkurencji** – działający na rynku monopoliści, niezagrożeni konkurencją, mogą podnosić ceny swoich towarów i usług.
- ✓ **wzrost cen surowców (inflacja kosztowa)** – duży wzrost cen surowców energetycznych tj. ropa naftowa czy gaz ziemny, sprawia, że wzrastają koszty produkcji, czego rezultatem jest wzrost cen towarów i usług.
- ✓ **nadmierne obciążenie producentów podatkami** – podatki wliczane w ceny powodują ich nadmierny wzrost.
- ✓ **wzrost poziomu płac** – powoduje napływ na rynek pieniędzy, ale bez równoczesnego wzrostu podaży towarów i usług.
- ✓ **nadmierne inwestycje** – większość przedsiębiorstw finansuje swoje inwestycje, zaciągając kredyty, co zwiększa popyt na pieniądź. Zbyt duży poziom inwestycji może doprowadzić do gwałtownego wzrostu cen, zwłaszcza energii i surowców.

Reasumując:

- ❖ pieniądź odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju. Jeżeli charakteryzuje się stabilnością, przyczynia się do wzrostu dobrobytu.
- ❖ stabilny pieniądź to niska inflacja; wysoka inflacja powoduje, że pieniądź przestaje wypełniać swoje funkcje, co prowadzi do zaburzeń w gospodarce i spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego.
- ❖ nawet niska inflacja (poniżej 10 proc.) wiąże się z poważnymi negatywnymi konsekwencjami ekonomicznymi, dlatego też polityka pieniężna dbając o niską inflację, przyczynia się do przyspieszenia wzrostu gospodarczego i zwiększenia dobrobytu w dłuższym okresie. W krótkim okresie może czasami prowadzić do pewnego spowolnienia gospodarczego.

Opracowała:

Renata Rybakowska na podstawie:

„Podstawy ekonomii” Janina Mierzejewska-Majcherek, Difin Warszawa 2007

„Podstawy przedsiębiorczości” Jarosław Korba, Zbigniew Smutek, OPERON Gdynia 2013

https://www.nbportal.pl/__data/assets/pdf_file/0016/34801/3-Polityka-pieniezna-i-inflacja-a-wzrost-gospodarczy.pdf